Monitoring Diergezondheid

Pluimvee

Hoofdpunten Rapportage Tweede kwartaal 2018

NCD: een update

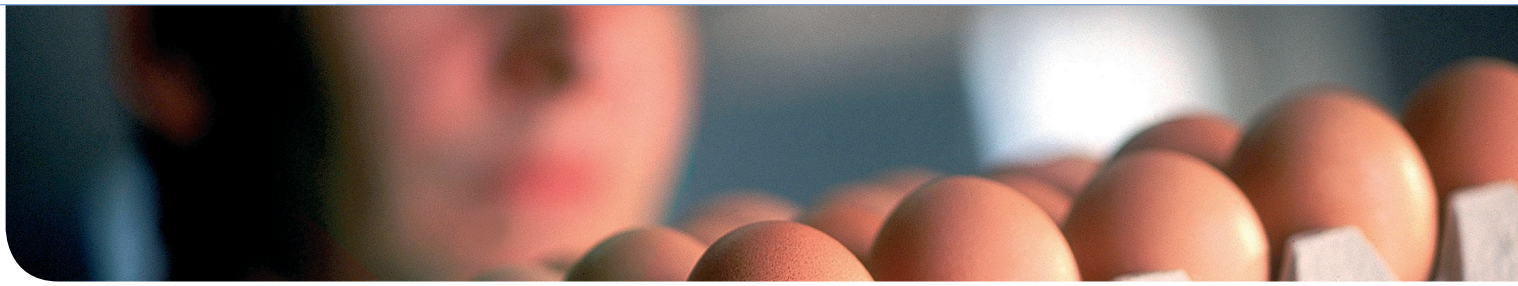
Bij een Belgische en een Nederlandse houder van hobbyvogels (in Nederland betrof dit sierhoenderachtigen) is in het voorjaar van 2018 het Newcastle Disease-virus (ND of NCD) gevonden. NCD, ook pseudovogelpest genoemd, is een besmettelijke virusziekte die zowel hobbyvogels, pluimvee als ook wilde vogels treft. Afhankelijk van de NCD-virusstam en de vogelsoort kan men bij onbeschermde dieren ademhalingsproblemen, stoornissen van het spijsverteringsstelsel, verminderde eetlust, sufheid en een verminderde leg zien. Bij besmetting met een erg agressieve (velogene) NCD-stam treedt ook sterfte op. De aangetroffen NCD-stam was van het genotype VII die tot 100 procent sterfte kan veroorzaken bij onbeschermde kippen. Het is in Nederland wettelijk verplicht commercieel pluimvee preventief tegen NCD te vaccineren. In Nederland bleef het bij één geval, maar in België nam het aantal uitbraken bij houders van hobbyvogels in juni en juli toe en werden in juli tevens drie commerciële pluimveebedrijven getroffen.

In reactie op deze ontwikkeling zijn op 19 juli in overleg tussen de Vakgroep Gezondheidszorg Pluimvee (VGP) van de KNMvD, de Faculteit Diergeneeskunde, GD, AVINED en het ministerie van LNV aangescherpte NCD-entschema's opgesteld voor bedrijfspluimvee om het risico op een mogelijke besmetting met NCD zoveel mogelijk te beperken. In deze adviezen was een vroege hervaccinatie van de jonge kuikens opgenomen omdat deze leeftijdsgroep een verhoogd risico op NCD-doorbraken heeft. Bij vleeskuiken-bedrijven en opfokbedrijven is één keer vaccineren verplicht. Deze wettelijke vaccinatie-eis is bedoeld om een basis-bescherming op te wekken die snel opgeschaald kan worden met een her-vaccinatie. Een enkelvoudige vaccinatie is echter onvoldoende om te kunnen borgen dat bedrijven met dieren in de risicogroep (opfokbedrijven en vleeskuikenbedrijven) voldoende beschermd zijn tegen NCD.

Op 3 oktober zijn de aangescherpte NCD-entschema-adviezen weer ingetrokken nadat de laatste officiële uitbraak in België twee maanden geleden was. De aangescherpte vaccinatiemaatregelen voor het Belgische bedrijfspluimvee in combinatie met de strenge maatregelen tegen de handel in hobbyvogels bleken goed te hebben gewerkt. Ook in Nederland zijn er geen uitbraken meer geconstateerd. Daarmee leek de verhoogde dreiging voor NCD-uitbraken door insleep van het velogene veldvirus voorbij te zijn en verviel de reden voor het aangescherpte NCD-vaccinatieadvies. Omdat velogeen NCD nooit ver weg is, blijft het zorgvuldig uitvoeren van de wettelijke NCD-vaccinaties in combinatie met de hygiëne-maatregelen van het hoogste belang.

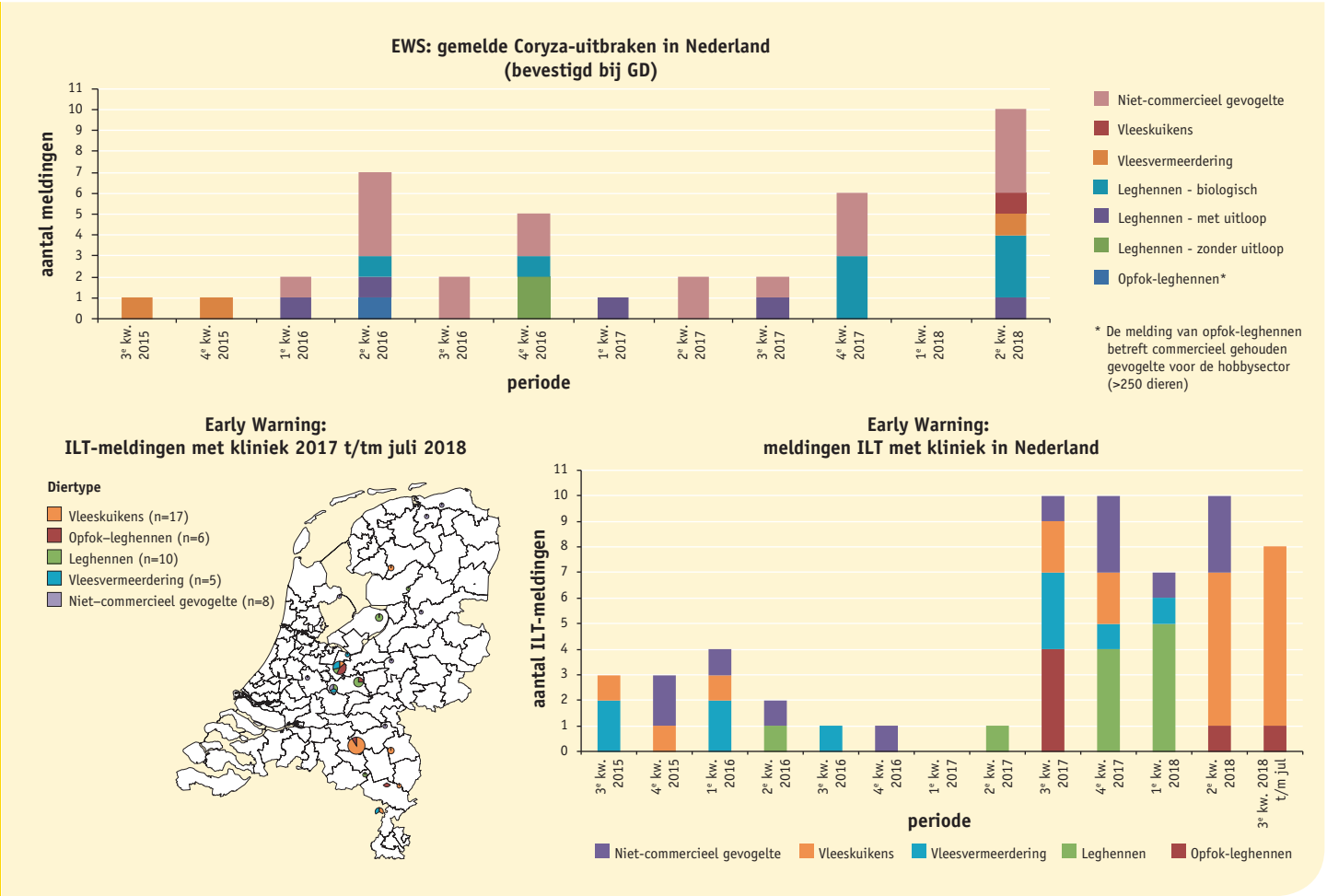

De informatie die in de monitoring wordt gebruikt, wordt op verschillende manieren verzameld. Hierbij ligt het initiatief gedeeltelijk bij dierenartsen en veehouders en gedeeltelijk bij GD. De informatie wordt integraal geïnterpreteerd om de doelstellingen van de monitoring, het snel signaleren van diergezondheidsproblemen enerzijds en het volgen van meer algemene trends en ontwikkelingen anderzijds, te bereiken. Het ministerie van LNV en de pluimveesector (AVINED) geven financiële ondersteuning aan de monitoring.

Coryza- en ILT-besmettingen: een update

Naar aanleiding van een toename van Coryza- en ILT-gevallen vond in juni bij GD een bijeenkomst plaats voor opfok-organisaties en dierenartsen uit de pluimveesector. Er is gesproken over een gezamenlijk plan van aanpak. Zowel de sectorpartijen als de dierenartsen zien het belang hiervan in en zullen inzetten op verhoogde alertheid, met name in opfok- en legkoppels, en het laagdrempelig inzetten van diagnostiek. Daarnaast zullen de sector en GD een onderzoek starten naar de effectiviteit van vaccinaties.

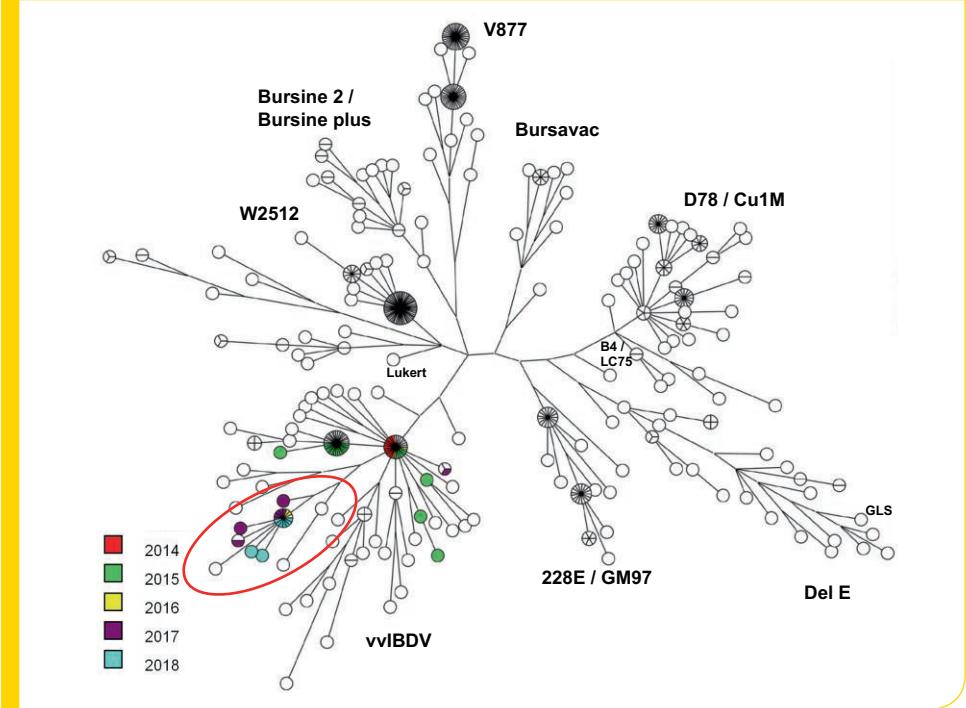

Aantal bij GD gemelde ILT-besmettingen met kliniek en aantal gemelde Coryza-uitbraken (Bron: GD-LIMS;EWS)

Gumborovirus (IBDV): een nieuw beeld

Sinds een aantal jaar loopt het aantal vvIBDV-meldingen gestaag toe. Het bijzondere is dat het grote merendeel van deze stammen een afwijkend klinisch- en sectiebeeld vertonen. Het klassieke beeld van vvIBDV (DV86) bestaat uit ernstige letsels aan de bursa (oedeem, bloedingen) met snel oplopende hoge uitval en puntbloedingen. Het nieuwe beeld gaat niet gepaard met plotselinge hoge uitval, maar met een mild klinisch beeld waarbij bij sectie kleine bursa's worden waargenomen waarin een IBDV-veldvirus wordt aangetoond. Het vermoeden is dat deze infectie gepaard gaat met een immuunsuppressie. Financiële schade door immuunsuppressie kan hoog zijn. Omdat het mogelijk om een nieuw type IBDV gaat besteden we hier extra aandacht aan de genotypering en het verkrijgen van de betreffende stam.

Fylogenetische boom van door GD aangetoonde Gumboro-veld- en vaccinstammen inclusief aangetoonde DV86-stammen bij Nederlandse bedrijven in de periode 2014 t/m 2e kwartaal 2018 (gekleurde bolletjes) (Bron: GD)

Genotypering IBDV-stammen

De afbeelding toont een fylogenetische boom voor IBDV-stammen die bij GD zijn aangetoond. Elk klein bolletje is een (sequentie van een) stam die één keer gevonden is. Een grote bol met taartpunten is een sequentie (stam) die vaker gevonden is: elke taartpunt staat voor één keer. Een kort streepje dat bolletjes verbindt staat voor onderlinge verwantschap, waarbij er maar één verschil in de sequentie is aangetoond. Wanneer een stam met een langere (en vooral een groeiende) staart aan een grotere bol vastzit, dan is dit een stam die aan het veranderen is. Dit kan consequenties hebben voor de werkzaamheid van het vaccinatieprogramma. Op deze wijze kan goed in de gaten worden gehouden of de circulerende stammen genetisch aan het veranderen zijn en of nader onderzoek noodzakelijk is. De gekleurde bolletjes zijn alle DV86-veldstammen die werden aangetoond op Nederlandse bedrijven in de periode 2014 tot en met het tweede kwartaal van 2018.

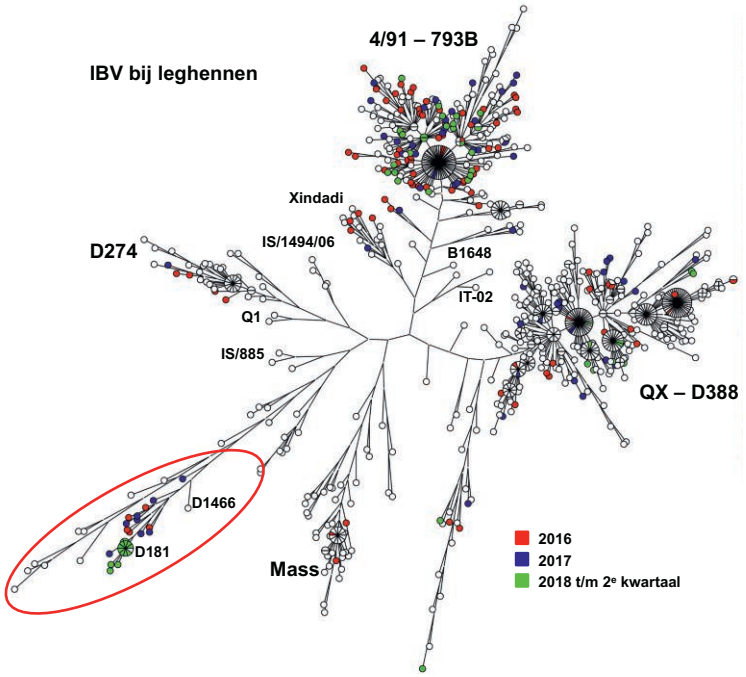
De isolaten sinds 2016 zijn geclusterd (zie rode cirkel) en verschillen genetisch van isolaten uit eerdere jaren. Dit nieuwe cluster lijkt geassocieerd te zijn met het hierboven beschreven overwegend mild klinisch beeld bij vleeskuikens. Zo is het virus ook aangetoond in ongevaccineerde koppels zonder hoge uitval.

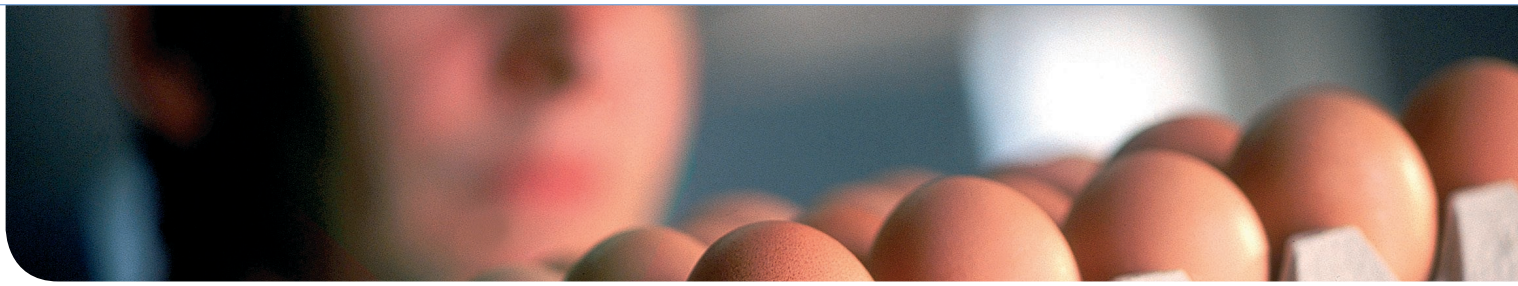
Een nieuwe infectieuze bronchitis-virusstam: IBV-D181

Vanaf februari 2018 dook geregeld een nieuwe IBV-stam op bij Nederlands legpluimvee, de D181-stam. Door de eigenschappen van het IB-virus is het normaal om genetische variabiliteit te zien in gedetecteerde IBV-stammen. Deze nieuwe stam, die genetisch het meest verwant is aan de D1466-stam (zie rode cirkel in de afbeelding; voor toelichting op afbeelding, zie vorige onderwerp), lijkt goed aan te slaan bij Nederlandse kippen. De stam is niet eerder gerapporteerd vanuit andere landen. Er is nog geen informatie over het ziekteverwekkende vermogen en over mogelijke vaccinatieschema's die bescherming zouden kunnen bieden. De gevallen waarbij D181 werd aangetoond, lieten wel klinische verschijnselen zien. Het is echter niet bekend of deze verschijnselen alleen door D181 werden veroorzaakt.

Klachten bij leghennen waren met name verhoogde uitval, voornamelijk door coli-peritonitis. Productiedalingen, ademhalingsproblemen en water- en voeropnamedalingen kwamen ook geregeld voor bij koppels waarin D181 werd aangetroffen. De bedrijven bevonden zich verspreid over Nederland. De nieuwe stam is slechts één keer aangetoond bij vleeskuikens met ademhalingsklachten. Bij deze kuikens werden ook TRT en M.s. aangetoond, twee pathogenen die samen ook voor ademhalingsproblemen kunnen zorgen. Samenvattend moeten we stellen dat we geen wetenschappelijk bewijs hebben van het ziekteverwekkende vermogen van D181, maar dat het voorkomen van de nieuwe stam geassocieerd is met een range aan gezondheidsklachten bij kippen. Aanvullend onderzoek is nodig om de eigenschappen van deze potentieel belangrijke nieuwe stam in beeld te brengen. In welke mate D181 zich de komende kwartalen zal weten te handhaven in Nederland zal door GD worden gemonitord.

Fylogenetische boom van door GD aangetoonde IB-veld- en vaccinstammen inclusief aangetoonde IBV-stammen bij Nederlandse leghennenbedrijven in de periode 2016 t/m 2e kwartaal 2018 (gekleurde bolletjes) (Bron: GD)

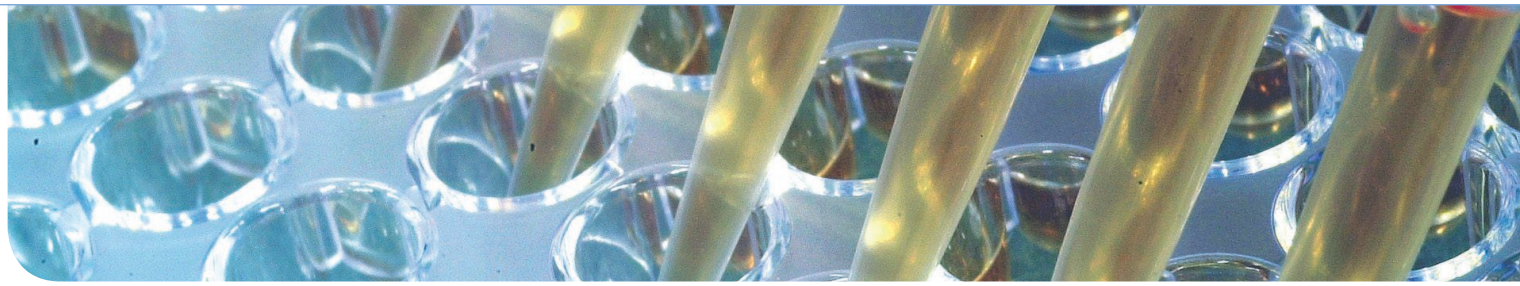

Dierziektebarometer Pluimvee 2e kwartaal 2018

(commercieel pluimvee en niet-commercieel gevogelte)

Ziekte/aandoening/ gezondheidskenmerk	Korte omschrijving (aantallen op bedrijfsniveau)
Artikel 15-ziekten pluimvee (aangifte- en/of bestrijdingsplichtig)	
Aviaire influenza in Nederland (Bron: GD, WBVR, Rijksoverheid)	**HPAI:** niet aangetoond
	LPAI: Serologisch: antistoffen tegen H7N3, H2Nx, H6N8, H9N3 PCR: niet aangetoond
Aviaire influenza in Europa (Bron: OIE)	**HPAI:** H5N6: Denemarken, Duitsland, Finland, Verenigd Koninkrijk, Zweden H5N8: Bulgarije H5: Rusland
	LPAI: H5N3: Frankrijk H5: Denemarken, Zweden H7N7: Frankrijk
NCD in Nederland (Bron: GD, OIE)	Niet aangetoond bij commercieel pluimvee
NCD in Europa (Bron: OIE)	België en Tsjechië
M. gallisepticum[A] (Bron: GD)	**Serologische monitoring GD:** Reproductiesector: 0 Opfok-leghennen: 0 Leghennen: - niet gevaccineerd en besmet: 3 - gevaccineerd en besmet: 2 Kalkoenen: 1
	Meldingen in EWS[C] op basis van positieve serologie en/of vrijwillig PCR-onderzoek: Leghennen: 3 Kalkoenen: 1 Niet-commercieel gevogelte: 2
M. synoviae[B] (Bron: GD)	**Serologische monitoring en/of dPCR GD:** Reproductiesector: 35 Opfok-leghennen: 34 Leghennen: 196 Kalkoenen: 3
Salmonellose (niet-zoönotische salmonella) (Bron: NVWA)	
Salmonella arizonae (Bron: GD)	Niet aangetoond
Salmonella Gallinarum (SG) (Bron: GD)	Niet aangetoond
Salmonella Pullorum (SP) (Bron: GD)	Niet aangetoond

>>

Vervolg tabel

Ziekte/aandoening/ gezondheidskenmerk	Korte omschrijving (aantallen op bedrijfsniveau)
Artikel 100-ziekten pluimvee (aangifteplichtig)	
Campylobacteriose	Geen data beschikbaar
Salmonellose (zoönotische salmonella) (op koppelniveau) (Bron: NVWA)	
S. Enteritidis	Reproductie: 0 koppels Opfokleghennen: 0 koppels Leghennen: 3 koppels
S. Typhimurium	Reproductie: 0 koppels Opfokleghennen: 0 koppels Leghennen: 0 koppels
Overige salmonella's (S. Hadar, S. Infantis, S. Java, S. Virchow)	Reproductie: 0 koppels
Overige OIE-lijst-aangifteplichtige pluimveeziekten in Nederland	
Aviaire chlamydia (Bron: GD)	Niet aangetoond bij GD in commercieel pluimvee
Gumboro (IBD) (Bron: GD; EWS)	**Meldingen in EWS[C]:** Vleeskuikens: 5
Infectieuze bronchitis (IB) (Bron: GD)	**Meest aangetoonde types bij GD:** IB-D388 bij vleeskuikens IB-4/91 bij leghennen
Infectieuze laryngotracheïtis (ILT) (Bron: GD;EWS)	**Meldingen ILT met kliniek in EWS[C]:** Opfok-leghennen: 1 Vleeskuikens: 6 Niet-commercieel gevogelte: 3
Turkey Rhinotracheïtis (TRT) (Bron: GD)	**Vastgesteld bij GD:** Vleesvermeerdering: 1 Vleeskuikens: 3
Overige pluimveeziekten	
Coryza *(Avibacterium paragallinarum)* (Bron: GD;EWS)	**Meldingen in EWS[C]:** Vleesvermeerdering: 1 Vleeskuikens: 1 Leghennen: 4 Niet-commercieel gevogelte: 4
Vlekziekte *(Erysipelothrix rhusiopathiae)* (Bron: GD)	**Vastgesteld bij GD:** Niet aangetoond bij GD
Pasteurella multocida (Bron: GD)	**Aangetoond bij sectie:** Leghennen: 1 Niet-commercieel gevogelte: 1 **Geen meldingen aan de NVWA**
Histomonosis (Bron: GD)	**Vastgesteld bij GD:** Reproductiesector (leg): 1 Leghennen: 1 Kalkoenen: 1

A Gebaseerd op serologische monitoring
B Gebaseerd op serologische monitoring en/of de differentiërende M.s.-PCR
C Early Warning Systeem

GD, Postbus 9, 7400 AA Deventer, T. 0900-1770, F. 0570-63 41 04
www.gddiergezondheid.nl, info@gddiergezondheid.nl

GDOV1504/10-18